

Romano hangos

15. ročník

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 16 • ČÍSLO 17 • VYŠLO 18. LISTOPADU 2014

zprávy

BRNO – Volby v brněnské části Brno-sever jsou neplatné, jak rozhodl soud na základě podaného návrhu Petra Hladíka z KDU-ČSL a budou se muset konat znovu. Došlo k tomu tak, že jistý Rom Adam Adámek v dobré víře, že chce naučit Romy volit, uspořádal pro ně zábavu spojenou s občerstvením a vybízel je k tomu, aby volili sociální demokracii a v ní Romy oblíbeného starostu Rostislava Hakla, který se snažil v předcházejícím období Romům pomáhat. Závada spočívala v tom, že Romové evidentně neměli na výběr a svobodně se nemohli rozhodnout k tomu, koho volit a podřídili se diktátu Adama Adámka, a to za úplatu v podobě občerstvení i peněz. V průběhu voleb bylo zřejmé, že Romové v této části volili poprvé a že o ostatních kandidátech neměli žádné informace. Volební lístky byly dopředu vyplněny dle příkazu. O neplatnosti voleb rozhodl Krajský soud v Brně.

BRNO – Bývalý poslanec a představa nechvalně známý extrémní republikánské strany SPR-RSČ Miroslav Sládek je úředně bezdomovcem. Kvůli dluhům se mu snaží exekutoři obstarat dokonce i penzi. Když se novináři pokoušeli zjistit před vilou jeho manželky Laury v Brně, jak to s ním je a z čeho je vlastně živ, utekl před nimi.

Sládek má trvalou adresu na brněnském magistrátu. Většinu času se prý zdržuje v zahradičce, kde se snaží vydělat peníze.

Volby v části Brno-sever jsou neplatné

Volby v městské části Brno-sever jsou neplatné, budou se proto opakovat, rozhodl Krajský soud v Brně. Soud považuje za dokázané, že desítky Romů přišly volit starostu Rostislava Hakla (ČSSD) proto, že se za hlas dostali na zábavu s jídlem a pitím zdarma. Podle soudu tak Romové nešli k volbám svobodně. Vyplývá to z usnesení soudu.

„Romové starostu Hakla fakticky volili. Učinili tak proto, že jim to Adam Adámek doporučil a za účast ve volbách jim slíbil bezplatný vstup na zábavu a konzumaci zdarma,“ stojí v usnesení.

Soud dospěl k názoru, že došlo k uplácení voličů v takové míře, že pokud by se nestalo, nebylo by Zastupitelstvo městské části Brno-sever zvoleno tak, jak bylo zvoleno,“ uvedl soudce David Raus. U soudu hovořilo několik volebních komisařů, jejichž výpovědi se shodovaly. Z hlediska soudu z jejich výslechu vyplynulo, že desítky Romů hovořily o volbě Hakla a někteří z nich

spojovali volbu s účastí na zábavě.

Návrh na neplatnost voleb podal lidovecký zastupitel Petr Hladík. Namítal, že desítky Romů volily za peníze a bezplatný vstup na zábavu, kde měli jídlo a pití zdarma. Akci pro ně uspořádal Adam Adámek, který prý chtěl Romy jen naučit volit, aby se měli lépe. U soudu Adámek vypověděl, že pro něj bylo důležité, aby Romové k volbám přišli. „Neřikal jsem jim, koho musí volit. Když se mě zeptali, řekl jsem, že já budu volit Hakla a to jim také doporučuji,“ řekl dříve Adámek.

Stěžovatel a lidovecký zastupitel Petr Hladík verdikt vítá. Podle něj má smysl se ozvat proti něčemu, co je mimo zákon, řekl. Podle mluvčího ministerstva vnitra Vladimíra Řepky je to zatím jediná úspěšná stížnost na komunální volby v celém Česku.

Starosta Hakl od počátku odmítá, že by někomu za hlas něco dal nebo sliboval. Hakl dnes ČTK

řekl, že zrušení voleb je nepříjemnou záležitostí pro městskou část, která kvůli tomu bude do dalšího roku vstupovat s rozpočtovým provizoriem. Povede ji totiž stará rada, která už ale nemá zastupitelstvo. Proto nelze schválit nový rozpočet.

Celou záležitost vnímá negativně. „Je nepříjemné, že je to spojované s mou osobou,“ dodal Hakl. Podle něj nikomu za odevzdání hlasu nic nedával. „Romové mi říkají, že jsem jediný, kdo se o ně stará, že bych měl být dál starosta. Tak jsem jim řekl, že to můžou ovlivnit tím, že mě přijdou volit. Nikomu jsem za to ale nic nesliboval. Nakonec byla v jejich oblastech účast nízká a jsem překvapený, že mě jich volilo tak málo ve srovnání s tím, kolik mi jich říkalo, že mám zůstat starostou,“ řekl ČTK Hakl. Dodal, že není nic špatného na tom se o Romy zajímat a starat se o sociálně slabé občany.

Jako organizátor zábavy bylo na plakátu uvedeno i romské středisko DROM. Podle ředitele Miroslava Zimy však DROM pořádalo pouze školení v rámci projektu, který chce zlepšit volební účast Romů. „Školení jsme pořádali, protože chceme Romy naučit, aby chodili k volbám a jak by tam měli postupovat. Dodali jsme jim základní informace, například, že u sebe mají mít občanský průkaz, jak mají zaškrtnout volební lístky apod,“ řekl již dříve pro server Romea.cz Miroslav Zima. „V žádném případě jsme nikomu neříkali, koho mají volit. Cítíme demokracii a její postupy, pro-

to jsme ostatně pořádali i toto školení,“ dodal ředitel DROM.

Pořádat zábavu byl podle Zimy Adámkův nápad, DROM chtěl účastníky pátečního školení v kulturním centru Musilka potěšit tím, že jim, ještě v pátek, předvede svůj taneční soubor. Zábava byla v Musilce až na druhý den, v sobotu. „Když Adam Adámek začal zábavu organizovat, udělal plakát, o který jsme ani moc nestáli, protože plakáty dnes již nikoho neoslouují, a spojil tak volební školení se zábavou,“ sdělil Zima Romea.cz.

ČTK, ryz, fk

z obsahu

Téma čísla:

Kauza volby v Brně-sever

strana 1 a 3

Chcu žít Brno

rozhovor s Barborou Antonovou

strana 1 a 4

Zeman není prezidentem

Názor Františka Kostlána

strana 3

Mikroměsto

povídka Drilko a rozhovor s Gejzou Horváthem

strana 6 a 7

CHCU ŽÍT BRNO: rozhovor s Barborou Antonovou

V poslední dekádě vzniklo v České republice celé kvantum různých hnutí, akcí a iniciativ na podporu tzv. romské integrace do majoritní společnosti, snížení úrovně rasismu, eliminaci rasové nenávisti apod. Ať už jsou tyto iniciativy povedené či nikoli, mají jedno společné – kromě toho, že často jen parazitují na evropských fonděch, fakticky nemění téměř nic. Je tomu tak proto, že ve většině případů, samotní organizátoři neví, co přesně chtějí změnit a z kterého konce problém uchopit a nemají přesnější představu „jak na to“. Vidíme tak velké množství opakujících se akcí, které jsou čím dál tím víc onou majoritou ignorovány a Romové o nich mnohdy ani neví. Mnoho z dobromyslných projektů působí na lidi jako netaktní a nejemné snahy „změnit Romy“. Pokud jejich organizátoři nejsou hloupí, což většina z nich není, podvědomě musí cítit, že takovým směrem cesta nevede. Skutečně výjimečným seskupením jsou lidé oko-

lo dříve aktivistického hnutí, dnes již plnohodnotné politické strany Žít Brno. V čem jsou jiní? Odpověď je jednoduchá. Jsou to dobře vzdělaní a společensky situovaní lidé, jejichž charisma, humor a dosavadní úspěchy jak v oblasti komunální politiky tak i v oblasti informačního boje s neonacisty již dnes přináší svoje plody. Žít Brno vzniklo nikoli jako chuť jeho zakladatelů se zviditelnit, ale jako přímá odpověď na hloupost, kterou generovali nejvyšší představitelé brněnské radnice. Jednou z důležitých postav Žít Brno, které mělo velký úspěch v posledních komunálních volbách, je Barbora Antonová, známá v sociálních sítích jako Barbora Atomová. Její erudice, empatie a schopnost najít neotřelé řešení pro ty nejpálčivější problémy dává naději, že v Brně se k moci dostávají lidé, jejichž záměrem opravdu není balamutit lidi, krást a lhát. Pojďme se s ní společně seznámit.

Pokračování na str. 4

Členové politické strany Žít Brno slaví velký úspěch v komunálních volbách.

foto: Sabir Agalarov

Štefan Horvát: Mají se Romové v Duchcově bát?

článek publikován na Romea.cz

František Kostlán: Zeman není prezidentem

My Češi si dokážeme najít téma, které nás spolehlivě rozdělí, vyvolá emoce a s nimi i nesmiřitelnost plnou zášti vůči druhým. Vzpomeňme na prezidentskou volbu, kdy jeden tábor napadal druhý a naopak. A všichni společně přitom vyzařovali podobnou energií jako komunisté v padesátých letech na stranickém aktivu. Obzvláště pak ve chvílích, kdy společně osočovali ze zrady (ano, z ničeho menšího) ty, kteří nechtěli volit ani jednoho z prezidentských kandidátů.

Vítězství negativních emocí

Byla to první přímá volba prezidenta u nás, která nám, každému zvlášť i společně, potvrdila či otevřela možnost vytvářet propasti mezi lidmi a skupinami. Ten mechanismus je starodávný, ale my se jej prostřednictvím přímé volby učíme po dlouhých desetiletích až nyní. Za nacistického i bolševického protektorátu jsme se „proti těm nahoře“ ocitali v ponížení, bezmoci a rezignaci. A v listopadu 89 byla naprostá většina zajedno, dokonce sametově.

Především ve druhém kole prezidentské volby se nenávisť vůči druhým stala něčím, co je nejen přijatelné, ale co „k tomu patří“. Negativní emoce mobilizovaly příznivce obou kandidátů a neustále zvyšovaly tlak na druhé – na ty „hloupé“, kteří ještě nepochopili, že jestli nebudou volit „toho správného kandidáta“, tak jsou vinní tím, jak to dopadne. Pro fanatické zastánce obou kandidátů se tak negativní emoce proměňovaly v emoce pozitivní.

Zášť a fanatismus

Pro jistotu připomínám, že jsem ve druhém kole nevolil ani jednoho z prezidentských kandidátů a věděl jsem dobře proč – a nijak jsem to netajil, právě naopak, napsal jsem k tomu pár článků a mnoho příspěvků v internetových diskusích. Tudíž jsem každodenně onen tlak z obou stran prožíval na vlastní kůži. Jsem tomu zpětně vzato rád, protože jsem poznal, co dokáže zášť udě-

lat i s lidmi, kterých si jinak vážím, či s lidmi u nichž by nikdo nepředpokládal, že se mohou chovat stejně jako zfanatizovaní straníci v 50. letech minulého století.

Nakolik měl tehdy pravdu prozemanovský tábor, který se v rámci kampaně neštítel lži a pomluv, si ověřit nemůžeme, protože Karel Schwarzenberg se prezidentem nestal.

A TOP 09, zaplat' Bůh, již ani neškodí ve vládě svou politikou, vědomě namířenou proti nejchudším lidem: všichni včetně Schwarzenberga pochopitelně věděli, že nesmyslné škrtání se nedotkne těch nejbohatších, ale rapidně zhorší život „těm dole“ – abych zmínil důvod, proč jsem pana S. nechtěl volit, z prezidentské pozice by přidal této asociální politice na věrohodnosti v očích veřejnosti.

Prezidentem části občanů

Roste ovšem počet lidí, kterým počínání Miloše Zemana již leze krkem a stává se proto coby prezident oním tématem, které nás rozděluje. Je to on, kdo momentálně svým počínáním vyvolává negativní emoce a nesmiřitelnost dvou protilehlých táborů.

Ani já nepatřím k Zemanovým obdivovatelům, naposledy proto, že přistupuje špatným způsobem k tomu, co máme nejceňnějšího a k čemu jsme se museli bolestně protřpět: k lidským právům. Jako vždy se snažím nepodlehnout kampaním a protikampaním, které s realitou nemívají mnoho společného, zachovávám si odstup. Musím ovšem dodat, že v tomto případě mi to jde čím dál hůř, protože Zeman se chová jako by byl prezidentem pouhé části občanů, nikoli všech.

Zeman si neuvědomuje, že TGM byl coby prezident uznávanou osobností proto, že se snažil lidi spojit. Zeman se však něčím takovým neobtěžuje. Nechová se jako prezident, ale jako předseda vlády, který o věcech rozhoduje na základě programu, pro nějž byl zvolen.

Naštval dokonce pár známých osobností tak, že prostřednictvím petice usilují o vyvolání celospole-

čenské diskuse na téma podpory lidských práv v zahraničí. Autoři petice jsou ve společnosti nepřehlédnutelní: Michael Kocáb, Jan Urban a Martin Bursík.

Co si mnoho lidí myslí o Zemanovi Je tu zkrátka velká část společnosti, nejspíše většina, která si o prezidentovi myslí zhruba toto:

Zemanovi je přednější kšeft českých oligarchů před lidskými právy – k ruské věrchuše a k vedení čínských komunistů se chová jako poddaný, přichází k nim s ohnutou páteří a domů se vrací s velkohubými žvásty.

Zeman je v zájmu své ideologie ochoten veřejně tvrdit, že věří více ruským politikům, kteří svou pro-radnost již nejednou prokázali, než spojencům v NATO. A je ochoten obětovat sebevědomý postoj vůči letitému porušování lidských práv čínskými komunisty za kus žvance pro miliardáře z PPF či J&T. (Snad, aby tento postoj ještě více zdůraznil, z Čínské lidové republiky nazpět domů letěl letadlem, které si pronajala firma PPF, prý proto, aby byl o dvě hodiny dříve v České republice.)

Tím, že zysoka kašle na lidská práva, aby bohaté firmy měly dobré kšefty, i podlézáním autoritářským vládcům v Rusku a Číně Zeman potvrzuje, že na Hrad nepatří.

Ostuda levice

Osobně bych to neviděl až tak vyhraněně, nehovořil bych například v souvislosti se Zemanem o vlastizradě (to je příliš kampaňovitý výraz), ale v podstatě bych s tímto pohledem souhlasil. A dodávám, že levice z toho vychází s velkou ostudou. Lidská práva tu tentokrát hájí více lidé pravicově zaměření, zatímco levice bojuje za „práva oligarchů“ společně se „svým prezidentem“.

Ale možná je právě tato skutečnost pro Zemana rozhodující: dává přednost ideologicky podjatému poklonkování mocným před masarykovským postojem, který má potenciál společnost stmelovat.

František Kostlán

Výročí dne D: Putin, Zeman a Merkelová

foto: Profimedia

komentář

Jak se šašek stal králem

GEJZA HORVÁTH

Volby do Zastupitelstva městské části Brno sever jsou neplatné, budou se muset opakovat. Rozhodl o tom Krajský soud v Brně, který uznal důkazy o tom, že Romové nevolili svobodně, že byli jako voliči uplacení. V souvislosti s touto opovržením došlo k újmě i nezisková organizace IQ Roma servis (Íkvěčko).

I přesto, že Íkvěčko nemělo s touto aférou nic společného, i tak byla v očích jeho klientů, v české společnosti i ve světě poškozena jeho dobrá pověst. To „Honza“ s rancem buchet se vydal na cestu za senzací a chtěl se po zádech Íkvěčka vyšplhat až k slunci a dotknout se ho. Na ulici při rozhovoru s Romy hledal důkazy o kupčení s volebními hlasy a přitom takticky podsouval Romům své choré a smyšlené dedukce o Íkvěčku. Romové odpovídali tak, jak on chtěl. Také se ho ptali, jestli bere drogy, byl jim pro legraci, měli ho za šaška. Smáli se mu jako v cirkuse a on, chudák, se u toho ještě cítil jako vítěz. No, bodejť by ne, když vynalezl zatačku.

Seděl při tom na koni a s volantem v ruce určoval směr jízdy. Rozhovory s Romy si přitom natáčel bez jejich souhlasu. Důkazy o Íkvěčku měl už potom v kapse, všechny buchtu přitom snědl a Romy uznávaný šašek se stál najednou králem cirkusu. Svým vstupem do manéže lidi pobavil, rozesmál, rozbrečel i pobouřil. Bez zábran a s cílem poškodit Íkvěčko dál veřejně šířil o něm nepravdivé informace. Bylo to jak v pohádce, kde rybář chytil zlatou rybkou a teď očekává, že mu to zázračně zvířátko splní tři přání. Nevěřím tomu, rybka nebude rozdávat trafiky, hrady ani polské pirohy. Ba naopak, myslím si, že klaun opravdu roztočil cirkus a za potupu IQ Roma servisu by se měl zodpovídat před soudem. Cesta vzhůru ke slávě tedy někdy vede i do tmy. Ale popravdě řečeno, šašek je v cirkuse nepostradatelný element. Bez toho tatrmána, paňáka, harlekýna, šprýmaře, podivína a noblesního blázna, by nebyl cirkus cirkusem.

Brněnská koalice je hotová: ANO, Žít Brno, lidovci a zelení.

Zleva Jana Drápalová (Strana zelených), Klára Liptáková (KDU-ČSL), Petr Vokřál (ANO) a Matěj Hollan (Žít Brno) podepsali 31. října koaliční smlouvu.
foto: ČTK/Václav Šálek

BRNO – Zástupci vítězného hnutí ANO, Žít Brno, KDU-ČSL a Strany zelených v Brně podepsali koaliční smlouvu. Primátorem se zřejmě stane Petr Vokřál (ANO). Jeho náměstky by měli být Klára Liptáková (KDU-ČSL), Richard Mrázek (ANO), Matěj Hollan (Žít Brno) a Martin Ander (SZ).

Čtyřkoalice má 31 mandátů, tedy nadpoloviční většinu v 55členném zastupitelstvu. Brno doposud vedla koalice složená z ČSSD a ODS. Primátorem byl osm let Roman Onderka (ČSSD).

ANO, Žít Brno, lidovci a zelení se na koalici dohodli už v polovině října. „Koaliční smlouva se od koaliční dohody podepsané před dvěma týdny liší pouze v upřesnění některých formulací. Žádnou zásadní novinku neobsahuje,“ řekl Vokřál. Primátorem se stane, pokud ho zvolí zastupitelé na prvním povolebním zasedání. Jeho datum však zatím není známo.

„Nejprve musí Krajský soud v Brně rozhodnout o návrhu na neplatnost voleb, který v souvislosti s brněnským magistrátem přijal,“ řekl k tomu Vokřál. Soud musí stanovisko vydat zhruba do půli listopadu. Pokud budou volby platné, Onderka jako končící primátor svolá zastupitelstvo. Pravděpodobný termín je konec listopadu.

text: ČTK

O Roma vakeren

je pořad Českého rozhlasu určený pro Romy. Jeho jednotlivé relace lze zpětně vyhledat v archivu textů na

www.romove.cz

Točkolotoč slaví třicetiny

V pražském Podniku se 4. prosince uskuteční koncert ke 30. výročí svitavské kapely Točkolotoč. Kromě oslavenců vystoupí i jejich hosté, neméně úspěšná kapela Terne Čhave z Hradce Králové.

Jiří Pešta, kapelník Točkolotoče srdečně zve všechny fanoušky a lidi, co mají rádi dobrou romskou hudbu: „*Kdysi o nás napsali, že naše hudba je o radosti ze života. Díky kapele jsme za těch 30 let zažili mnoho radosti a splnili si mnoho snů. Pomohla nám překonat i osobní problémy nebo úmrtí v rodině a na své 30. narozeniny se cítíme znovu plní energie a v plné síle. Třicet je krásný věk a jsme rádi, že naše narozeniny oslavíme s kapelou s tak příznačným názvem – Terne Čhave (v překladu Mladí kluci). Těšíme se, že se o svou radost budeme moci podělit s lidmi, kteří při nás celá ta léta stáli, a doufáme, že přijdou i zástupci mladší generace. I proto jsme si jako místo konání našeho koncertu vybrali právě Podnik.*“

Gejza Bendig, kapelník Terne Čhave k tomu dodává: „*Jsmo rádi, že můžeme spolu s Točkolotoč oslavit jejich výročí. Když jsme začínali, byli pro nás vzory a v době své největší slávy nám moc pomohli. I když pak obě kapely šly svou cestou, jsme stále přátelé. Je super, že si po dlouhé době můžeme spolu zahrát bok po boku – Točkolotoč má i po 30 letech co nabídnout a doufáme, že o nich ještě uslyšíme.*“

Místo konání: Podnik, Bubenská 1 (u stanice metra C „Vltavská“)

Začátek: 20.00

Vstupné: 130,– (předprodej),
180,– (na místě)

Mediální partner: Romea.cz

Točkolotoč

Svitavská kapela Točkolotoč vznikla v roce 1984 jako rodinná kapela, kterou založili bratři Peštové, jejich bratrance a strýc. Jejich hudba čerpá z romských kořenů, které využívá jako unikátní koření a míchá je do moderního stylu. Ráda se nechává inspirovat jazzem, rockem, folkem, big beatem, reggae nebo hudebními vlivy z Dálného Východu. Ve své době patřila mezi nejoriginálnější a nejúspěšnější kapely v ČR. Poté, co v roce 1986 vyhrála Portu, začal kapele kolotoč vystoupení. Jedním z mezníků bylo i účinkování na koncertě „SOS proti rasismu“, který se pod záštitou Václava Havla konal v roce 1990 na Staroměstském náměstí v Praze a kde kapela vystupovala spolu s Paulem Simonem nebo Pražským výběrem. V dalších letech si zahrála s hvězdami, jako jsou například R.E.M., jejich hudba nadchla Franka Zappu nebo folkovou legendu Peta Seegera. Během své kariéry vydala kapela Točkolotoč tři alba (Čhave Svitavendar; Kale Bala, Kale Jakha a So has oda has), vystoupila na mnoha významných světových festivalech, v televizních i rozhlasových pořadech a odehrála stovky koncertů v ČR i zahraničí.

Terne Čhave

Terne Čhave jsou považováni za jednu z nejlepších a nejúspěšnějších romských skupin v Čechách. Již před pár lety se postavili na vlastní nohy, překročili hranice romského ghetta a vydali se do velkého světa. Přijali mezi sebe bílé gádže, projeli Evropu od Maďarska přes Itálii, Španělsko, Německo, Belgie, Holandsko až nahoru do Skotska a v jejich hudbě jste vedle romských melodií mohli slyšet také rock, latinu, jazz a taneční rytmy. Terne Čhave je dnes kapela bez jakéhokoli žánrového nebo etnického omezení a jejich romské kořeny jim dávají pevný základ pro hudební výlety do oblastí, kam se ne každý odváží. Začátkem roku 2015 chystá kapela vydání nového alba.

Podnik

Podnik je nově vzniklý klub, založený v prostorách bývalé Divus kavárny v budově Orco. Tento klub disponuje ambicí pořádat koncerty s širokým žánrovým rozkročením, pravidelné podnikové večírky, promítání, výstavy, podporu cross-over projektů a projektů se sociální tematikou. Do budoucna by mohl poskytnout i denní provoz, jenž by měl vyplnit místo chybějící kavárny a odpočinkového místa v rámci budovy Orco, nejen pro její uživatele, ale i lidi z blízkého okolí.

Mediální partner: Romea.cz

Zpravodajský server Romea.cz, jenž přináší informace o dění ze světa Romů, je v současné době nejnavštěvovanějším romským serverem. Prostřednictvím internetu informuje o veškerém dění týkajícím se Romů a na rozdíl od klasických zpravodajských serverů se snaží dát co nejvíce prostoru Romům samotným.

text a foto: tisková zpráva skupiny

CHCU ŽÍT BRNO...

Dokončení ze str. 1

V letošních komunálních volbách nečekaně mělo úspěch politické uskupení Žít Brno RIP. Jedná se, dokonce i v evropském kontextu, o unikátní vítězství. Můžete, Báro, v kostce představit čtenářům Romano hangos koncept Žít Brno RIP? V čem se liší Žít Brno RIP od tradičních politických stran? Lišíme se snad asi jen tou tradicí. Žít Brno vzniklo v roce 2011 jako neformální uskupení lidí, kteří satirickou formou glosovali dění v Brně. Vzhledem k tomu, že většina z nás se nějakým způsobem věnovala „občanské politice“ (například Matěj Hollan se výrazně zasloužil o regulaci hazardu), nepředstavoval přechod do té „opravdové“ politiky zase tak velkou změnu.

Co si od vítězství slibujete a co v koalici s ostatními stranami chcete ve volebním období dokázat?

Nečekejte žádnou revoluci, naším cílem je například začít realizovat projekty, které má Brno dlouho připravené, ale dosud zůstaly jen na papíře: zavést skutečně účinnou podporu a pomoc pro seniory, hendikepované a sociálně znevýhodněné skupiny, podporovat pěší dopravu, cyklo dopravu a hromadnou dopravu, což má velký vliv na kvalitu ovzduší, a tím i na naše zdraví, nabídnout spolupráci na správě města neziskovým organizacím, osvobodit podnikatele od nesmyslných vyhlášek... Chceme prostě vést město tak, abychom s ním byli spokojeni i jako občané. To mimo jiné znamená, že se musí zlepšit komunikace úřadů s občany, tak aby se dočkali skutečné pomoci, aby měli přístup ke všem důležitým informacím o městě.

I jako občanská aktivistka schovávající se pod luxusním pláštěm „paničky z lepší společnosti“ jste usilovala o prosazování projektů týkajících se brněnského Bronxu. Co v této otázce plánujete prosadit již z pozice skutečné moci?

Moc se mi nelíbí to slovo „prosadit“ – nechceme prosazovat moudrá řešení, která někdo vymyslí někde v kanceláři. Podle mě je naprosto zásadní větší zapojení samotných obyvatel této čtvrti do rozhodování o tom, jak by měl ten tzv. Bronx vypadat. Spolupracujeme s mnoha neziskovkami, které mají daleko lepší přehled o potřebách zdejší komunity než úřady. Přes ně bychom se rádi dostali k lidem, kteří už sami nebo v malých neformálních skupinách přispívají ke zlepšení životních podmínek, ať už jde o sdružení matek, řemeslníky apod.

Jaké další politické kroky hodlá Žít Brno učinit směrem ke zlepšení postavení Romů v Brně?

Začít můžeme třeba tím, že už nebudeme o Cejlu a okolí mluvit jako o „problému“, ale jako o příležitosti. O „Bronxu“ jako o životu nebezpečné oblasti mluví často lidé, kteří tam nikdy nebyli. Dílčích problémů je v téhle oblasti hodně, ale spousta z nich má i vcelku jasná, i když ne jednoduchá řešení. Když jsme loni dělali průzkum kvůli hernám, z odpovědí vyplynulo, že zdejší obyvatelé nejvíce trápí herny a drogy, špatné bydlení, nedostatek práce, špinavé ulice, hluk. Když tedy zmi-

zí herny a na jejich místa přijdou malé obchody, hospody, služby, když ve spolupráci s policií zavedeme přísnou kontrolu drog a také programy drogové prevence, když se zlepší čistota v ulicích, bude to dobrý základ pro řešení i těch složitějších věcí, jako jsou kvalitní školy, nabídka práce a důstojné bydlení.

Co mohou Romové očekávat od politického vítězství Žít Brno? Budou Romové také konečně žít jako plnohodnotní občané nebo to nebude tak snadné?

Vzhledem k tomu, že mnoho z nás už je nějakým způsobem zapojeno do různých aktivit (boj s hazardem, otázky bydlení, veřejného prostoru, vzdělávání, boj proti rasismu a extremismu), můžou se Romové spolehnout, že v těchto činnostech budeme pokračovat i z radnice. Snadné to nebude, a to hlavně kvůli předsudkům, které prorůstají celou společností. Jedinou cestou k nápravě je to, že Romové a majorita spolu budou víc komunikovat. Vždyť často se negativně vůči Romům vymezují lidé, kteří s žádným Romem v životě nepromluvíli. Ne-návist z neznalosti...

Co v současnosti vidíte v romské otázce Brna jako problematické a zároveň řešitelné?

Velkým úkolem pro nové vedení radnice, tedy nejen pro Žít Brno, bude překonat nedůvěru Romů v instituce. Velmi problematická, a zároveň poměrně snadno řešitelná je právě komunikace, a to jak Romů s městem, tak města s Romy i větší novou společností. Město musí naprosto nekompromisně deklarovat, že pojmy jako právo na vzdělání, na bydlení, na zdravotní péči atd. nejsou prázdná slova a že k těmto hodnotám mají mít bezvýhradný přístup všichni občané. Mně by se moc líbilo, kdyby se vlastně úplně přestalo mluvit o Romech a místo toho se řešily konkrétní potřeby: nezaměstnanost, smutný stav škol-

ství, špatné bydlení, lichva, drogy – to všechno jsou věci, které se samozřejmě týkají spousty gádžů, a na druhé straně je spousta Romů, kteří tyto věci nikdy řešit nemuseli.

Ve svých řadách máte dva Romy. Co to jsou za lidi a jaké budou jejich funkce?

Vojtěch Tula je dělník a tatér, Miroslav Dirda je dělník. Oba mají přírozenou autoritu ve svých komunitách. Velmi rádi bychom s nimi dál konzultovali konkrétní kroky týkající se zlepšení životních podmínek v oblasti Cejlu, a také jejich prostřednictvím získávali podněty od obyvatel a kontakty na aktivní lidi, kteří mají chuť více se zapojit do komunitního života.

Co byste chtěla Romům, potažmo čtenářům Romano hangos vzkázat? Jaké kroky by je měly vést k lepšímu životu v Brně?

Asi bych jen zopakovala to, co jsme měli ve volební programu:

Je na vás, jak budou žít vaše děti.

Slibů jste už od politiků slyšeli dost. My vám neslibíme nic. Nechceme pracovat pro vás, ale s vámi.

Každý člověk chce pro sebe i pro své dítě to nejlepší: vzdělání, které mu umožní najít si dobrou práci, čisté ulice bez heren a drog, důstojné bydlení, pocit bezpečí. Věříme, že když podpoříme všechny dobré věci, které se už teď v „Bronxu“ dějí, bude z něj za pár let příjemné místo k životu. Chceme společně s vámi vyčistit ulice od zločinu, vytvořit podmínky pro vznik malých dílen a obchodů, najít způsob, jak při obnově čtvrti přednostně zaměstnávat místní obyvatele, zřídít parčíky a hřiště, kde si budou hrát nejen vaše děti, otevřít pořádnou romskou restauraci, do které budou přijíždět lidé z celého Brna. Bez vás se žádná změna k lepšímu nepodaří. Řekněte nám, s čím vám můžeme pomoci. Brno je i vaše město, váš domov.

rozhovor vedl Sabir Agalarov

Syn kandidáta Žít Brno Vojtěcha Tuly

foto: Sabir Agalarov

Cikánský mýtus

Milí čtenáři, vítám Vás v posledním obrazovém putování po výstavě Cikánský mýtus. V minulých dílech jste měli možnost vidět reálné záběry z každodenního tradičního způsobu života Romů.

Na straně druhé tohoto zobrazení stojí pohlednice, které ztvárňují především romantizující stereoty-

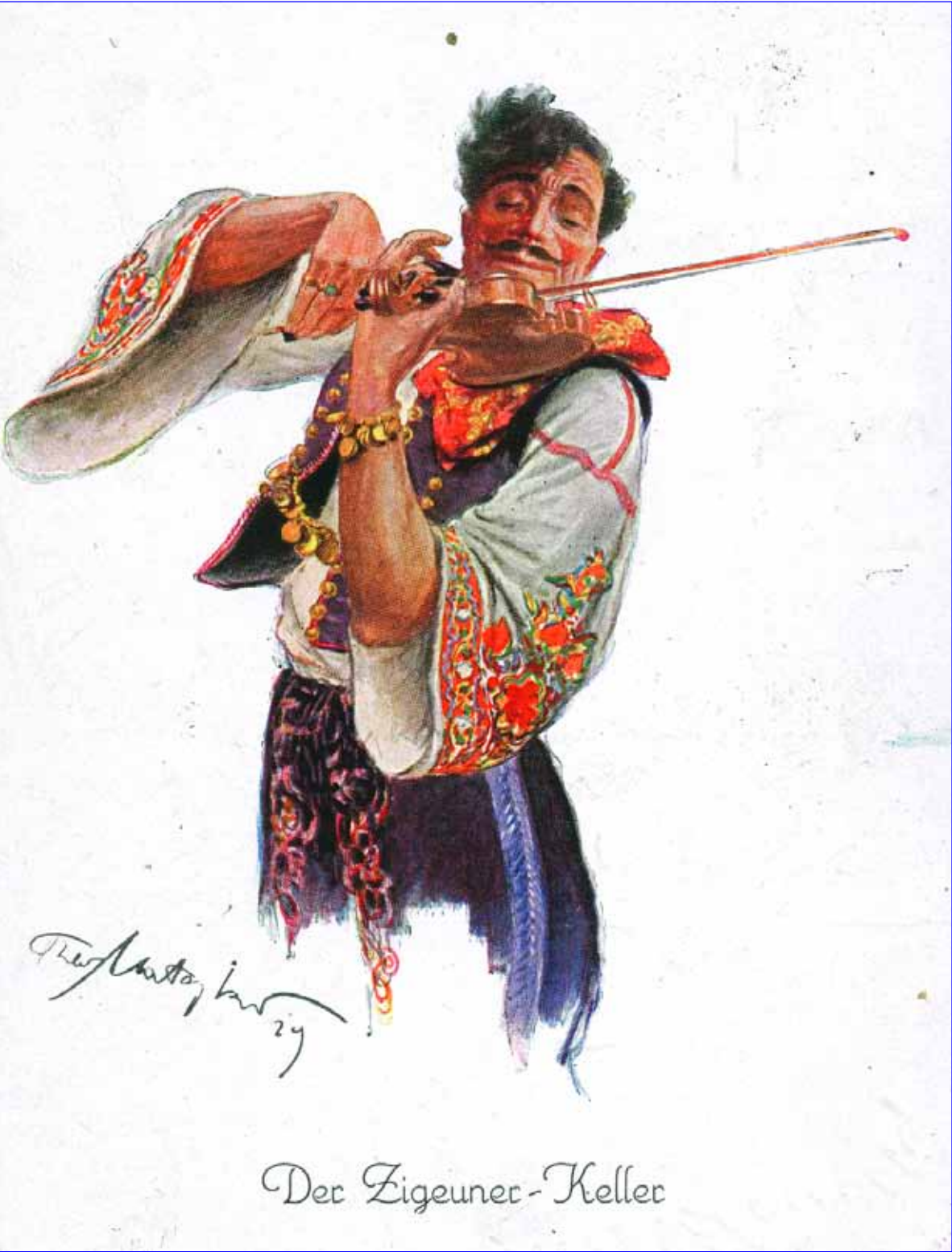
py majority. Jedná se o stylizované snímky i kresby. Romské téma patří odnepaměti do všech uměleckých žánrů. Mezi oblíbené motivy patří např. náměty muzikantů, kartáček či krásných dívek a žen.

Pohlednice vycházely a byly oblíbené především od konce 19. století až do 30. let století dvacátého.

Pokud Vás putování po pohled-

nicích zaujalo, dovolte mi doporučit publikaci PhDr. Jany Horváthové „Devleskere čhave – svedectvom starých pohľadnic“, která obsahuje podstatně větší množství zobrazení pohlednic, než dovolil rozsah výstavy i článků. Publikace je k zakoupení na recepci Muzea romské kultury.

Lenka Grossmanová
Muzeum romské kultury

Umělecká pohlednice – „Houslista“, 1900, Budapešť.

Ze sbírky Muzea romské kultury

Muzeum romské kultury pořádá kurz pro pedagogické pracovníky

BRNO – Ve dnech 24. a 25. listopadu se uskuteční v Muzeu romské kultury v Brně akreditovaný kurz pro pedagogy a další pedagogické pracovníky, kteří se setkávají se sociokulturními specifiky romských žáků. Kurz realizuje, v rámci svého programu na podporu inkluzivního vzdělávání, organizace R-Mosty. Kapacita kurzu není ještě naplněna, proto je možno se obo- ratem přihlásit.

Cílem kurzu je poskytnout učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům (pracovníci NZDM, pedagogicko-psychologických poraden, odborů školství apod.), kteří se setkávají nebo mohou setkávat s romskými žáky, informační servis v podobě ucelených dat o romské historii, jazyce, kulturních specifikách i současné situaci některých romských žáků a jejich

rodin a příkladech dobré praxe. V rámci kurzu vzniká prostor pro navázání těchto informací na konkrétní zkušenosti pedagogů a pro otevřenou interaktivní diskusi nad jednotlivými souvisejícími tématy. Součástí je také prezentace inovativních pedagogických metod s prvky kinestetického učebního stylu, který se osvědčuje v praxi s romskými dětmi.

Důležitým prvkem kurzu je nabídka opatření, která otvírají možnosti lepší spolupráce mezi školou a romskými rodinami a zlepšují vztah romských žáků k pedagogům a škole obecně. Účastníci dostanou písemné podklady (sylaby) ke všem blokům kurzu a také inovativní didaktické pomůcky – dvojjazýčný komiks o romské historii, bannery se světově proslulými romskými osobnostmi a jazykové bannery,

postihující typické projevy romského etnolektu češtiny. Ke všem materiálům proběhne výklad k jejich praktickému využití.

Kurz realizuje ve spolupráci s Muzeem romské kultury společnost R-Mosty, která se už od roku 1992 zabývá prací v sociálně vyloučených lokalitách v Praze a ve středoečeském kraji. Za pětiletou dobu jeho realizace za podpory MŠMT ČR jím prošlo na 300 pedagogů a dalších pracovníků z oblasti sociálních služeb, nízkoprahových klubů, sociálních odborů a pedagogicko – psychologických poraden.

Lektory kurzu jsou romisté Mgr. Barbora Šebová, Mgr. Radka Steklá a David Tišer a ředitelka základní školy v Kopřivnici Mgr. Vlasta Geryková. Více informací o kurzu najdete zde: www.r-mosty.cz.

tisková zpráva R-Mosty

Pal miro čhavo

Miro nekphureder čhavo, o Jankus, ul'ila andro berš 1982. Phirdas avri eňa trjedi, pal'is gelas te sikh'ol pre maškarutni škola Kolinate, savi zathodas o JUDr. Emil Ščuka. Odoj sikh'olas štar berš, kerđas maturita. Prindžardas pes odoj peskera romňaha, la Lenkaha, tiž sikh'olas andr'odi škola. Gele peske andro foros Písek, khatar hiňi miri bori, chudle odoj te bešel. Bešen odoj dži adadžives. Anglo štar berš lenge ul'ilas čhavoro, o cikno Jankus.

Miro čhavo, sar ehas mek terneder, phirlas Bernate andro romano klubos. Sikhavelas pes pre lavuta. O baro primašis Janko Gašpar Hrisko the o Eugen Horváth les sikhavenas te bašavel romane gi'ľa. Džanel te bašavel pre lavuta, tiž pro varhani.

So kerel adadžives?

But berša kerel avri pro stavbi, sar dlaždičis, prikerel o ul'ici, so jekh aver. Hin oda phari buťi, somas leske te žutinel jekh sombat the kurko. No, phenav tumenge, hin oda phari buťi. Kola lovore, so zarobinel, nane hjaba.

Som pro miro čhavo barikano, džanel peskeri buťi te kerel. Amari fajta hin buťakeri, savore čhave keren buťi, jekh čhavo sikh'ol pre univerzita.

Ko kamel, džanel peske o dživipen te prikerel.

Bije buťi nane marik'li.

Jan Horváth

O mém synovi

Můj nejstarší syn Janko se narodil v roce 1982. Po devítce šel studovat střední školu, kterou založil JUDr. Emil Ščuka, do Kolína. Tam také složil maturitu. V téže škole studovala jeho budoucí žena Lenka Čonková z Písku. Tam se také poté odstěhovali a žijí tam dodnes. Před čtyřmi roky se jim narodil syn Honzíček.

Syn se v dětství učil hrát na housle u věhlasných primášů – Jana Gašpara Hriska i nedávno zesnulého Eugena Horvátha v Brně. Ovládá jak hru na housle, tak i na varhany.

Co dělá dnes?

Již delší čas pracuje na stavbách, opravuje cesty a chodníky jako dlaždič a kameník. Je to těžká práce, sám jsem se o tom přesvědčil, když jsem mu jeden víkend pomáhal. Peníze, které vydělá, opravdu nejsou zadarmo, jsou těžce vydřené.

Jsem na svého syna hrdý, umí chytit za práci a pracovat. Naše rodina je pracovitá, ostatní synové rovněž dělají podobnou profesi. Jeden z synů – Roman studuje na univerzitě.

Kdo chce a má snahu, tak se se životem umí poprat.

Bez práce totiž nejsou koláče.

Jan Horváth

Džanes romanes 17

Roční období, počasí

o jaros/e jara

o ňilaj/ linaj

o jesos/ješeňis

o jevend

baro šil

šil

tato

o kham

O kham labol.

o čhon

čhonoro

chmari

e balvaj

Devleskeri phurd

o brišind

brišindel/del brišind

o jiv

bare jiva

šukar d'ives

nalačo d'ives

Džav avri pro špaciris.

Džav te sovel.

Lače sune.

jaro

léto

podzim

zima

mráz

chladno

teplo

slunce

Slunce svítí.

měsíc

měsíček

mraky

vítr

duha

děšť

prší

sníh

závěje

krásný den

špatný den

Jdu ven na procházku.

Jdu spát.

Dobré sny.

Jan Horváth

Dýchej dál

Dýchej dál
Po kapkách pohár tvůj přetéká.
Jsi hořící
Jak moje tvář
Už chytá dům
Víc nečekám.
Dýchej dál
Do kostí.
Celou svou bytostí
Dýchej dál.
Pálíš můj dům, chceš mě hrát
Chci oheň i něhu
Vstoupil tvůj žár v duši mou
Vylitou z břehu.
Pálíš můj dům, proč se bát
Ty jenom dýcháš dál
A zvedá se vítr.
Dýchat dál
To znamená
Že Bůh to ví
A souhlasí.
Ty mír mi dáš
A podáš sůl
A v neštěstí mě podržíš.
Dýchej dál
Do kostí
Cítím žár
Celou svou bytostí.
Pálíš můj dům, chceš mě hrát
Chci oheň a něhu
Vstoupil tvůj žár v duši mou
Vylitou z břehu.
Pálíš můj dům, proč se bát
Ty jenom dýcháš dál
Ty házíš já chytám.
Pálíš můj dům, chceš mě hrát
Chci oheň a něhu
Vstoupil tvůj žár v duši mou
Vylitou z břehů.
Pálíš můj dům, proč se bát
Ty jenom dýcháš dál
A zvedáš vítr.

Jak jen najít směr,
věřit, zůstat fér?
Vím, že odpověď znáš.

Svět je prostě nekonečná pláž,
všechny stopy časem někam zmizí.
S láskou po něm pluj,
najdi přístav svůj,
víš, je tvůj i můj, náš.

Proud mnoha moří
teď žije v každém z nás,
doba ta je bláznivá.
Máš-li chuť, můžeme se zout,
zlá slova zapomenout.

Svět je pro mě nekonečná pláž.
Ostrý lokty,
den i noc probdělá.
Pouliční dech,
s partou v zádech.
Vím, mě nepředěláš.

Svět je prostě nekonečná pláž,
pusť se do něj po hlavě a celá.
Překroč vlastní stín,
neboj se, co s tím.
Vím, že odvahu máš.

Proud mnoha moří
teď žije v každém z nás,
doba ta je bláznivá.
Máš-li chuť, můžeme se zout,
zlá slova zapomenout.

Svět je prostě nekonečná pláž,
někdy zlá a někdy zase skvělá.
Nesmí dojít dech,
život má svůj před.
Vím, je tvůj i můj, náš.

Vím, je tvůj i můj, náš.
Vím, je tvůj i můj, náš.

Svět je pro mě nekonečná pláž,
často si v něm připadám tak cizí.

Veronika Kačová

Čohanas

Brněnská romská skupina plánuje vydat první hudební CD s názvem Amaro Drom – Naše cesta

Talentované, mladé, romské, hudební brněnské seskupení. Skupinu založil Vladimír Balog (17 let). Členové pocházejí a žijí v Brně, kde se pravidelně scházejí na zkouškách a tanečním tréninku při tanečním souboru Merci, pod vedením umělecké vedoucí paní Moniky Balogové. Skupina je originální v tom, že si s hudbou velmi mile hraje a jejich podání je velmi osobité a charakterizuje právě je samotné. Při jejich vystoupení na Ghettofestu mi málem vyrazily dech. Tito mladí muzikanti zahráli tradiční romskou píseň Duj Duj dešuduj v r’n’b stylu. Povedla se. Hudební obsazení se skládá z kláves, na které hraje student Střední školy umělec-ko-manazerské, oboru Ekonomika a podnikání, Vladimír Balog, zpěv Marie Balogová a Milan Balog, basa Patrik Lacko, bicí David Horváth, perkuse Maxmilián Žiga. Skupina má za sebou několik vystoupení, a to na festivalu Romská píseň v Rožnově pod Radhoštěm, v klubu Aroggant v Brně, v Praze na Nové scéně Národního divadla, na benefičním koncertě pro tělesně postižené lidi. Vystupují i na různých maturitních projektech, při vánočních trzích. Cílem skupiny jsou myšlenky, které chtějí spojit soužití jak Romů tak neromů. Skupina plánuje letos v prosinci vydat hudební CD, které podpořilo AZ Records. Obsah CD bude hlavně o nich samotných, o jejich citění k hudbě. Zahrají v něm také písně spojené s latinským stylem, funky, jazzem i romské. Nahrávat se bude v Brně ve školním studiu Střední školy umělecko-manazerské. Prodejní cena CD bude 150 Kč.

Veronika Kačová, foto: facebook Čohanas

Drilko

Drilko byl už chlap na ženění, kterou viděl, tu chtěl. Nebylo s ním pořízení. Čekal, až půjdou ženské za dům močit, a potají je zdálky pozoroval. Ale nic mu to nebylo platné, nosil šestky dioptrie a hovno viděl. Byl to velký fotbalista. Když jsme hráli fotbal s klukama ze vsi, po každé jsme prohrávali. Drilko stál v bráně a chudák neviděl vůbec nic.

Vlasy si natíral sádlem, třeba několikrát po sobě, v kapse nosil hřeben všivák – a česal se ním celý den. Na jedné ruce měl vytetováno USA LOVE a na druhé MARCELA DRILKO LÁSKA NEBESKÁ. Sádlo ve vlasech se mu na slunci rozpouštělo a páchl jako připálené škvarky. V noci ho ve tmě nebylo vůbec vidět, byl hubený jako cigareta, černý jako saze, velký vtipálek a sígr.

Bez něj jsem nešel nikam. Když jsme byli spolu, bylo kolem nás víc ženských. V kapse měl vždycky placku nebo suchý chleba. Když měl u sebe slaninu, tak se neukázal. Až když k nám potom přišel, bylo vidět, jak má zamaštěné kalhoty od nože, kterým si slaninu krájel. Když se najedl, pil vodu z potoka anebo z Hornádu a pak na nás volal: „Schválně, kdo dál dochčije!“ Pořád vyhrával, protože se napájel jako kůň.

Holil se. Ať to bylo potřeba nebo ne, ať byl zarostlý nebo nebyl. Pod nosem měl jen peří jako ptáče, holátko. Ale dělal už ze sebe mužského. Kouřil cigarety – jednu za druhou, a když žádné neměl, vzal svému otci potají dýmku. To pak po dvoře pořád něco hledal. Myslel jsem, že ztracené peníze, ale on hledal špačky, aby měl čím nacpat dýmku. Když měl tabáku málo, dopcal si dýmku mechem, senem a papírem. Potáhl si dvakrát třikrát a zčervenal. Pojený dýmku chodil po dvoře, zpíval a smrděl. Tak, teď už jistě víte, o kom mluvím.

Drilko chodil s Šivarovou dcerou Marcelou. Její matka Justýna ho ale nemohla vystát. Nechtěla, aby spolu něco měli. „Jen počkej, nadělá ti malé a pak tě nechá, uvidíš!“ „Ale mami, co tě to napadá?“ Justýna mu nevěřila. Drilko ji totiž jednou viděl nahou, když vestoje močila za domem. „Dej pokoj, vždyť bude žít se mnou, ne s tebou!“ „No, to by mi tak ještě scházelo! I kdybychom na světě byli jen my dva, tak bych ho nechtěla,“ povídá Justýna. No, lidičky, nevím nevím, jak by to bývalo dopadlo, kdyby na světě byli jen ti dva! Ale možná, že dobře.

Marně jim Justýna bránila, chodili spolu potají. Jednou v zimě jsme šli tancovat na zábavu do města. Venku byla velká suchá zima, mrzlo, až praštělo, nikde ani noha, psa by ven nevyhnal. Marcela měla na sobě jen tenké šaty a šusták, na nohou jehličky, vlasy natupírované, na hlavě nic, jen lak. Když jsem viděl, jak je nalehko, div že jsem sám nezmrzl. Drilko měl na sobě otcův zimník, který mu sahal až po zem a na nohou staré filčáky. Ramena měl až u uší, jaká mu byla zima, ruce v kapsách a u nosu sopel.

Vzpomněl si na svého dědu a povídá: „V takovéhle zimě zmrzl můj děda. Měl vypito a ustlal si na sněhu. Ráno jsme ho našli mrtvého.“ Když jsem slyšel, co říká, povídám: „Tak raději pojďte, pospěšte si, ať nedopadneme jako on!“ Vtom slyším: „Drilku, ty černá hubo, zvedni mě!“ To Marcela spadla a ležela ve sněhu jako kus dřeva. Drilko povídá: „Vidíš, teď vypadáš úplně jak nebožtík děda!“

Když jsme přišli do města, zastavil se Drilko u pomníku a povídá: „Marcelo, já čist neumím, přečti mi, co je tady napsáno!“ Marcela přečetla všechna jména, co tam byla. Úplně dole stálo Čest jejich památce. Drilko povídá: „Hmm, tolik našich Romů zemřelo, a že by tu ani jeden z nich nebyl napsaný? Ani můj děda ne? Tomu já nevěřím. Ba ne, holka, ty taky neumíš číst!“ „A odkud bych asi tak znala takových chlapů?“ povídá Marcela. Drilko na to: „Ty děvko, tobě není radno věřit. Seš stejná jako tvoje máma! Kdo ví, kdo je vůbec tvůj táta?!“ Vůbec poprvé vynadal ruce z kapes, odhodil kabát, a mně napadlo – namísteť ji zabije! Když jsem viděl, že shazuje i filčáky z nohou, přiskočil jsem k němu, vytrhl mu je z rukou, když vtom vidím, že na nohou má ještě jedny boty! Dal jsem se do smíchu. On taky. Úplně zapomněl, že chtěl Marcelu seřezat. „Pojďme už!“ povídám. Poslechl mě. Odhozené svršky jsme schovali do křoví.

Na zábavě jsme potkali Chaja se ženou. Stál jsem ještě ve dveřích, slyším, jak hrají tango Očarená bývam a koukám: Drilko s Marcelou už jsou na parketu a tisknou se k sobě. Drilko má vlasy samé sádlo, na hlavě vyčesaného kohouta – jenom zakokrhá. Marcela je promrzlá na kost, takže se ani moc nemůže hýbat. Drilko s ní jednou točí, podruhé ji ohýbá, pak ji zas táhne za sebou. Sluší jim to. Všiml jsem

si, že Marcela má ještě sních v botách, a tak povídám: „Pojďte si sednout, ať vypije něco na zahřátí!“ Přinesli nám kávu a Drilko ji vypil najednou jako by to byla pálenka. Začali jsme se smát. Vtipkovali jsme a chechtali se u toho tak, že Marcele oslábl měchýř a praskla jí podprsenka. Celá zrudla.

Chajova žena měla na hlavě šátek, a ani se nehla. Seděla jako zařezaná. Chajo na ni žárlil. „Vidíš, támhleten by se k tobě hodil!“ provokoval ji a ukázal na bubeníka. Podívala se tam. Prásk – hned jednu chytlá.

Koukám, že bubeník je celý namalovaný – řasy, obočí, oči, dlouhé nalakované nehty jako ženská. Povídám: „Človče, biješ ji zbytečně, ten chlap chce spíš tebe, a ne tvou ženu!“ Koukal na mě jak spadlý z višně. Nevěřil mi, nevěděl, o čem mluvím. „Platím!“ zavolal na číšníka. A my zaplatili taky.

Venku byla velká zima, pod nohama nám křupal sních. Šli jsme spát k Chajovi, pozval nás k sobě. Drilko vytáhl z křoví boty a kabát a obojí navlékl na Marcelu. Šli jsme pěšky sedm kilometrů. Ve čtyři ráno jsme dorazili k Chajovi. Marcela byla první, kdo ze sebe shodil těžký kabát a filčáky. Povídá: „Dejte mi něco k jídlu, z té tíhy mi vyhládllo!“ Přinesli nám syrové uzené, jen tak, bez nože. Marcela si chtěla ukousnout, ale nešlo jí to, maso bylo jako z gumy. Když jsem to viděl, ani jsem nejedl.

V domě byla jen jedna postel. Chajo se ženou si do ní lehli, já jsem spal na židli. Drilko s Marcelou leželi v dětské postýlce, ústy k sobě, v těsném objetí. Slyším nějaké praskání – to se Chajo obrátil na druhý bok. Marcela začala křičet a klela: „Ať vás trefí šlak, jestli budete něco dělat!“ Popadla Drilka, přitáhla si ho k sobě a povídá: „Co ležíš jak poleno?“ Slyšel jsem, jak rychle dýchá, jako by běžela, a hned zase spustila: „Chaju, nedělej nic, nebo to nevydřím! Já chci taky!“ Drilka nebylo vůbec slyšet, jen bylo cítit, jak smrdí sádlem.

Vidím, že venku se už rozednílo. „Drilku, kolik je hodin?“ ptám se. Přisunul si hodinky k nosu, přitáhl si je až k brýlím, chvíli na ně kouká a pak povídá: „Človče zlatá, tak ty mi taky stojíš!“

Poprvé v životě jsem uslyšel promluvit Chajovu ženu. Nemohla se vůbec vzpamatovat, smála se, div

Pokračování na str. 7

Gejza Horváth na autorském čtení v rámci cyklu Mírkoměsto

foto: Sabir Agalarov

Dokončení ze str. 6

že nepraskla. Její muž taky. Neda-
lo se to vydržet, všichni jsme se
mohli smíchy potřhat. Marcela se
dala do tance a s jazykem mezi
zuby syčela čardášový rytmus.
Drilko zpíval „Romové nic neděla-

jí, jen pijí“ – a už měl u sebe láhev
a v ní vodu z potoka. Báł jsem se,
aby nás zase nevyzval, kdo dál do-
čurá. Ale zaplať pánbůh, nic tako-
vého se nestalo. Byla zima a nechtě-
lo se mi jít ven.

V domě bylo veselo. „Tancuj,
ženo moje!“ zvolal Drilko. A sku-
tečně, od té doby jsou spolu. Humor
se jich drží celé dny, celý život.
A zdraví jim přeje. Chodím k nim
dodnes. **Gejza Horváth**

O Dril'kus

O Dril'kus imar has čhavo pre ro-
mňate, sava čha dikhelas, ola ka-
melas. Nahas leha rada. Ča užar-
las, sar džan o phure romňija pal
o kher te muterel a jov počoral len
dural pozorinelas. Afe nahas leske
oda nič platno, hordinlas šeski
okuľara a o khul dikhelas. Tiš has
baro fotbalistas. Sar bavinahas fot-
bal le raklenca andal o gav, ta fur-
tom prekhelahas. O Dril'kus terďo-
las andre branka a čoro čhavo na
dikhelas calkom nič.

O bala makhelas žiroha – he tri-
val štarval pal peste, andre žeba hor-
dinlas kangľi pro džuva, the ucha-
nelas pes laha calo džives. Pre jekh
vast has les tetimen USA love a pre
aver Marcela Dril'ko láska ňebeská.
Pro kham o žiros čuľalas leske tele
pal o bala a khandelas sar labarde
škvariki. Raťi andre cma les nahas
te dičhol, has sano sar cigarekľa,
kalo sar sadza, baro pherasuno, baro
beng čhavo.

Bija leskro nadžavas ňikhaj. Sar
samas jekhetane, ta has buter
džuvľa pašal amende. Andre žeba
has les furt marikľi abo šuko maro.
Sar has paš leste balevas, ta na has
les te dičhol. Sar o balevas chalas
upre, ta paľis avelas paš amende
u e cholov has leske zamakhľi pre
kľončka la čuratar, so čhingerlas
o balevas. Sar čaľolas, ta pijelas
paňi andal e jarka abo andal o Hor-
nados a paľis pre amende vičinlas:
„No aven, akana aven, dikhaha, ko
dureder domuterla!“ Jov pijelas
paňi sar graj he furtom vihrainlas.

Hoľinlas pes, či kampolas abo
na, či has zabarardo či na. Tel
o nakh has les ča pora sar le čiriklo-
res hoľatkos. Kerlas pestar imar
muršes. Pijelas cigarekľi – jekh pal
aver, a sar les na has, ta čorlas e pipa
peskre dadeske. Pal o pľaci furt
vareso rodelas. Mišľinavas mange,
hoj rodel o love, so našaďa. Nahas
oda avka, jov rodelas o špaki, ka-
melas duhanos andre pipa. Sar has
les čepo duhanos, ta rakinelas an-
dre pipa mechos, šenos he papira.
Pocirdelas duvar trival he ľoľolas
andro čhama. Paľis phirlas pal
o pľaci giľaha, la pipatar maťolas
a khandelas. Imar akana talam džá-
nen, pal kaste vakerav.

O Dril'kus phirlas la Marcelaha
khatar o Šivaris. Lakri daj, e Justi-
na, našťi pre leste dikhelas. Braňin-
las lake lestar. „Ča dikheha, dikhe-
ha, kerla tuke čhaven a mukhela
tut!“ „Jaj mamó, pre soste mišľi-
nes?!“ E Justina leske napaťalas.
Džanelas, hoj o Dril'kus la dikhľa
nanga te muterel terďindos pal
o kher. „Mamó, de smirom! Sem
manca dživľa, na tuha!“ phend'a
e Marcela. „No mek oda bi mange
kampolas! Te bi avahas pro svetos
ča amen dujdzene, ta bi les he avka
na kamavas!“ phenel e Justina. Jaj,
Romale, nadžanav, sar bi oda do-
peľahas, te bi avlehas pro svetos ča
jon dujdzene! Talam lačhes, na?

Hjaba e Justina braňinlas, o Dril'-
kus phirlas la Marcelaha počoral.
Jekhvar jevende džahas te khelel an-
dro foros pre zabava. Avri baro šuko
šil, baro mrazos, ča pukinlas. Pro

pľaci ňiko nahas, rukones nahas
hodno te tradel avri. Pre Marcela
has ča sano viganocis, upral o šuš-
čakos, pro pindre ihľički, o bala has
lake natupirimen a pro šero nič, ča
lagos. Sar dikhľom, sar hiňi urďi, ta
ča ajci so na faďind'om. Pro Dril'-
kus has urdo le dadeskro baro gere-
kos dži pre phuv a pro pindre has les
e zoka andal e drevarňa. O phike
has les šilestar furt dži paš o kana,
o vasta andro žebi, the calo drom
o nakh nakhost'a. Mek baro drom
has anglal amende, siďarahas
a o Dril'kus peske leperďa pro pa-
pus, he phenel: „Andre kajso šil fa-
ďind'a miro papus. Has koro mato
a thod'a pes te sovel pro jiv. Tosara
les arakhľam imar mules.“ Sar šun-
ďom, so del duma, ta phenav: „No
aven, aven het, siďaren, te na faďi-
nas he amen!“ Šunav: „Dril'ku, ka-
londžar, av, vazde man!“ E Marce-
la peľa a pašľolas pro jiv sar koter
kašt. O Dril'kus phenel: „Dikhes,
akana dičhos avri sar miro papus!“

Sar doavľam andro foros, terďiľas
o Dril'kus paš o pomňikos a phenel:
„Marcel, me na džanav te ginel, pre-
gin mange, so hin kadaj pisimen!“
E Marcela pregind'a savore nava, so
odoj has. Calkom telal gind'a: Česť
ich pamiatke. O Dril'kus phenel: „Ta
amare Roma keci mule, hoj te bi aňi
jekh odój naavlas pisimen! Aňi miro
papus na?! Me kaleske napaťav.
Čhaje, tu na džanes tiš te ginel!“ „Ta
khatar bi prindžarás kajci mur-
šen?!“ phenel e Marcela. „Tu lubňi-
je,“ phenel o Dril'kus, „tuke nane so
te paťal. Sar tri daj sal! Ko džanel,
ko hin tiro dad?“ Perši raz iľas
o vasta avri andal o žebi, čhiďas tele
o gerokos. Mišľinav mange: No,
imar la akana murdarel! Sar
dikhľom, hoj cirdel tele pal o pindre
e zoka, chuťľom ke leste, iľom lestar
e zoka avri andal o vast a dikhav –
leste pro pindre mek aver topanki!
Chudľom te asal. Jov tiš. Až bister-
ďas, hoj kamelas te marel la Marce-
la. „No, džas imar!“ phend'om. Šun-
ďa man. O kabatos the e zoka ga-
ruďam andro kraki.

Pre zabava arakhľam le Chajus
la romňaha. Somas mek ča andro
vudar, šunav, bašaven tangos Oča-
rená bývam. Dikhav – o Dril'kus la
Marcelaha imar pro parketos, kiki-
den pes ke peste, les o bala žužo ži-
ros a pro šero uchando kohutos – ča
ajci, so leske na giľaďa. E Marcela
has faďimen dži pro kokalos, aňi
našťi pes rušinlas. Jov la jekhvar
bond'arlas, jekhvar prephagelas, ci-
rdelas la pal peste sar jekh gono
gruľi. Bares lenge iľinlas. Sar
dikhľom, hoj la Marcela hin mek
o jiv andro topanki, ta phenav:
„Aven te bešel, mi pijel čori čhaj
vareso, kaj te zataťol.“ Ande
amenge kava a o Dril'kus piľas la
avri pre jekhvar sar te thard'i.
Chudľam te asal. Kerahas bare phe-
rasa. La Marcelake oslabisaľiľas
o mechuris a pukind'as lake e pod-
prsenka. Ladžatar ľoľiľa sar rat.

Le Chajuskra has pro šero šafoł-
ka, aňi pes na rušinlas, ča bešelas
sar te andre bertena. Thovavlas la.
„Dikhes, kada bi tuke pasinlas,“

phend'a o Chajus a sikhad'a pro la-
vutaris, so bašavlas pro džesos. Joj
odój zadikhľas. Prask! Chudľa jekh
paš o kan. Dikhav – o bubeňikos sa
avri maľimen blavajsiha, o cimbľi,
o bervi, o jakha, o naja bare sar
džuvľa a maľimen tiš. Phenav:
„Hjaba la mares, more, koda murš
kamel tut, na tira romňal!“ Dikhe-
las pre ma sar dilino, na paťalas
mange a na džanelas, pal soste dav
duma. Vičind'a pro pinciris: „Pla-
cim!“ Poťind'am he amen.

Avri has baro šil, o jiv pukinlas
amenge tel o pindre. Džahas ko
Chajus te sovel, vičind'a amen ke
peste. O Dril'kus iľa avri andal
o kraki e zoka he o gerekos a sa ur-
ďas pre Marcela. Džahas pro pin-
dre eľta kilometri. Tosara štarengro
doavľam ko Chajus andro kher.
E Marcela has perši, ko pes čhiďas
tele. Phenel: „Den man vareso te
chal, bokhafiľom avri la zokatar he
le gerekostar.“ Ande amenge jalo
udzimen mas bije čhuri. Dikhav, joj
imar danderel andro mas, aľe našťi
danderlas, ta chudľa te cirdel o mas
pašal o muj. Sar dikhľom, hoj o mas
nacirdlo sar guma, ta imar aňi na-
chaľom.

Andro kher has ča jekh had'os.
O Chajus la romňaha pašľiľas an-
dre a me sovavas pro stolkos.
O Dril'kus la Marcelaha pašľolas
andre jekh mira, le mujenca kija
peste, obchudle, andro d'echo had'o-
cis perši raz. Šunav vareso te puki-
nel – oda o Chajus pes visard'a pre
aver sera. E Marcela chudľa te ke-
rel vika a košelas: „Poražinla tu-
men, sar vareso kerna!“ Chudľa le
Dril'kus, kikidelas les kija peste
a phenel: „Ta so pašos sar kašt?“
Šunav, sar e Marcela sigo dichinel,
sar te bi prastand'iľahas, a hinke vi-
kaha phenel: „Chaju, ma ker nič, bo
me oda na ľikerava avri! He me ka-
mav.“ Le Dril'kus nahas te šund'ol,
ča khandelas le žirostar.

Dikhav, avri imar d'ives. „Dril'-
ku, keci ori?“ phučav lestar. O Dril'-
kus thod'a e ora dži paš o nakh kijo
cakľi a dikhel, dikhel a paľis phe-
nel: „No dikh, kadaj, more, e ora
mange terďiľa tiš.“

Perši raz šund'om le Chajuskra
romňa te del duma. Našťi avlas kija
peste, ča ajci, so asabnastar na-
pukind'a a lakro rom tiš. Na delas
pes oda avri te ľikerel, savore asab-
nastar až band'uvahas tele. E Mar-
cela chudľa te khelel a la čhibaha
maškar o danda kerlas scc, scc, scc
a kavka ľikerlas čardašiskro tem-
pos. „Ola Roma nič na keren, ča pi-
jen...“, giľavlas o Dril'kus. Paš les-
te imar has o caklos le paňeha an-
dal e jarka. Devla miro, daravas
man, te na amen vičinel avri, ko du-
reder domuterla! Hvala Devleske,
naačhľas pes nič ajso. Has šil,
mange pes na kamelas te džal avri.

Andro kher has bares vešelo.
„Avka khel, mri romňi!“ phend'a
o Dril'kus. Paľis nasigeder pes the
avka ačhľas. Ačhle jekhetane.
O pheras lenca andro kher calo d'i-
ves, calo dživipen. Saste hine. Phi-
rav ke lende mek dži adadžives!

Gejza Horváth

Číst knihu znamená léčit si duši

*Povídky a vzpomínková vyprávění Gejzy Horvátha jsou vždy plné humo-
ru, moudrosti a nostalgie po zaniklé romské pospolitosti. V rámci série
literárních čtení Mikroměsto, které se snaží vyzdvihnout sociálně vylou-
čenou brněnskou čtvrť, známou jako brněnský Bronx, Gejza prezentoval
povídky, které vyšly jako součást povídkové sbírky Čalo vodi.*

**Co je podle tebe prvotním impulsem, hnací silou, která může udělat
z člověka spisovatele?**

Hmm, zajímavá otázka. Myslím si, že je to vůle, důslednost, charakter,
cit a také zralost, člověčenství, pohled na lidi a na svět.

**Když píšeš, přemýšlíš, pro koho píšeš? Jaká je tvoje cílová skupi-
na čtenářů? Snažíš se při psaní pro sebe, nebo myslíš na ty, kdo tvo-
jí tvorbu budou číst?**

Sleduji děj a myslím na hrdiny příběhu. Mým zájmem je oslovit, zau-
jmout a bavit čtenáře, přesně popsat situaci, změnit náladu čtenáři a do-
stat ho do děje.

**Jakou si myslíš, že mají knihy v dnešní době, ve které všichni jsou při-
kovaní k internetu, hodnotu? Má cenu ještě dnes psát?**

Ano, pro mne má cenu psát. Psaním zachycuji určitou dobu, a tím realizu-
ji sám sebe. Široká obec lidí nevymění knihu za internet. Číst knihu zna-
mená léčit si duši, vědomí a prožívat minulost, přítomnost i budoucnost.
Číst knihu znamená léčit si i oslavovat vlastní duši, kniha pěstuje člově-
ku osobní růst, vzdělává ho a přibližuje mu prostory i osudy lidí, o kte-
rých předtím nevěděl.

**Máš svoji knížku i v internetových obchodech? Mohou si ji čtenáři
stáhnout v příslušném formátu do svých chytrých telefonů a tabletů
a užívat si ji na svých cestách?**

Ne, nemám. Moje kniha TRISPRAS vyšla v nákladu 3500 kusů a asi bě-
hem třech měsíců byla vyprodána.

**Existuje v současnosti nějaká komunita romských spisovatelů a bás-
níků? Stýkáte se dnes, sdílíte, hádáte se?**

Ano, existuje, nestýkáme se, ale víme o sobě. Komunikujeme přes inter-
netové sítě a tam předáváme lidem své povídky, poezii, prózu a vše, co
jsme napsali.

**Tvoji tvorbu mohou čtenáři Romano hangos najít téměř v každém čís-
le. Texty, které do Romano hangos píšeš, jsou součástí nějaké sbírky,
nebo jsou to vzácné kousky, které se nikde jinde nedají najít?**

Většinou to je vlastní tvorba, nové příběhy, ale i příběhy z vydaných knih.

*Prozaik Gejza Horváth se narodil v roce 1948 v Písečné (okres Šumperk).
Vyrůstal v osadě Kolínovce u města Krompachy. Pochází z muzikantské
rodiny, která jej k hudbě vedla od dětství, ve dvanácti letech hrával s nej-
většími kapelami na Slovensku. Pracoval jako skladník a po absolvová-
ní vojenské služby odešel do Brna, kde začal hrát s romskou kapelou. To
však k obživě rodiny nestačilo, a tak začal pracovat jako kopáč pro tele-
komunikace. Vyučoval hru na harmoniku v lidové škole umění, v Brně si
otevřel obchůdek s hudebními nástroji. Od roku 1980 se Gejza Horváth
věnuje hudbě profesionálně, v poslední době především se skupinou Ro-
mano rat. Skládá vlastní písně a jako autor hudby spolupracuje s něko-
lika romskými soubory. Od konce 90. let pracuje jako redaktor časopi-
su Romano Hangos. Přispívá do něj společensko-politickými komentáři
i písňovými a vzpomínkovými texty, které zachycují život a tradice Romů
žijících na Slovensku jeho dětství a mládí.*

**Rozhovor vedl Sabir Agalarov
foto: Sabir Agalarov**

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

Program na říjen–prosinec 2014

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

VÝSTAVY

Století pohrom – století zázraků Rudolfa Dzurka

Uhraňivé skleněné mozaiky a sochy unikátního tvůrce (1941–2013) včetně zápůjček od soukromých majitelů. Rozsáhlá výstava bude instalována ve všech výstavních prostorách muzea. Na dlouhou dobu poslední příležitost vidět dílo uznávaného naivisty a nejúspěšnějšího romského výtvarníka u nás. Na převoz choulostivá křehká díla budou po skončení výstavy opět na desítky let uložena v depozitářích.

Místo konání: MRK 23. 10. 2014–20. 3. 2015

AKCE

Dlouhá cesta domů – „Jsem Cikán a nestydím se za to,“ řekl ve filmu Dlouhá cesta domů bulharský chlapec a políbil svou francouzskou matku. Hrdina dokumentu Boryany Punchevy se diváky snaží přesvědčit, že v dnešní Evropě není místo pro nenávist a rasismus.

Dlouhá cesta domů/Bulharsko/2014/70 min.

Místo konání: Moravská zemská knihovna, Kounicova 3a, Brno 20. 11. v 18 hod.

Verdikt v Maďarsku

Tři roky sledoval štáb filmu Verdikt v Maďarsku soud se čtyřmi přívrženci krajní pravice, kteří byli obviněni ze série rasově motivovaných vražd šesti Romů, včetně dětí. Dopadení pachatelů trvalo více než rok, samotné pojednávání případu se vleklo zejména kvůli nedostatku důkazů a zásadním pochybením policie. Díky neustálé přítomnosti kamer v soudní síni se režisérce Eszter Hajdú podařilo zachytit dramatický průběh ostře sledovaného soudního procesu. Verdikt v Maďarsku/Maďarsko, SRN/2013/108 min. Místo konání: Moravská zemská knihovna, Kounicova 3a, Brno 11. 12. v 18 hod.

Cena Muzea romské kultury

Každoroční ceremoniál, při němž muzeum oceňuje vybranou osobnost, která přispěla rozvoji romské kultury nebo muzea. Příjemný večer s romskou hudbou, drobným občerstvením a programem ušitým na míru oceněného. Aktuální podrobnosti vývoje volby oceněného sledujte na webových stránkách Muzea romské kultury www.rommuz.cz.

Místo konání: MRK 27. 11. v 17 hod.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

Muzeum romské kultury, s. p. o.
zve na vzpomínkový večer

Jekhfeder paťiv lavutariske –
Největší úcta hudebníkovi
věnovaný primáši Eugenu Horváthovi
(1940 – 2014)

Muzeum romské kultury zve na vzpomínkový večer

Jekhfeder paťiv lavutariske – Největší úcta hudebníkovi věnovaný primáši Eugenu Horváthovi (1940–2014) V rámci večera bude in memoriam udělena **Cena Muzea romské kultury** za rok 2014.

Součástí programu bude **koncert rodinné kapely Horváthovců – pod vedením primáše Milana Horvátha**. Budou promítnuty také krátké hudební filmy z archivu České televize a medailon Eugena Horvátha. Na legendárního primáše zavzpomínají znalci hudby, ale slovo může dostat každý, kdo jej měl rád.

Akce se koná ve **čtvrtek 27. 11. 2014** v Přednáškovém sále Muzea romské kultury od **17.00 h**.

Muzeum romské kultury, Bratislavská 67, BRNO, www.rommuz.cz, vstup je zdarma.

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:
způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00.

Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100

cena předplatného pro rok 2014 je 280 Kč

Nabízíme

starší ročníky

Romano hangos.

Cena jednoho ročníku

100,– Kč + poštovné.

Objednávky na:

545 246 673

nebo:

holomkova@srmn.cz

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srmn.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100

**Vydávání Romano hangos
podporuje Ministerstvo kultury
České republiky**

Hledáme muzikanty

KYTARISTU
který je schopný
hrát převážně kvalitní
doprovod – sólová
hra vítaná.

KLÁVESISTU
schopného hrát převážně jednoduché
jazzové prvky a především poutivý,
harmonický doprovod, do všech
stylů, dnešní moderní pop-music.

O NÁS
Jsme začínající kapela z Prahy. Zkušebnu s vybavením máme na Hájích. Po naskoušení repertoáru, možnost dlouhodobé spolupráce.
Hrajeme – moderní muziku, pop-music, jazz, funky a romské.

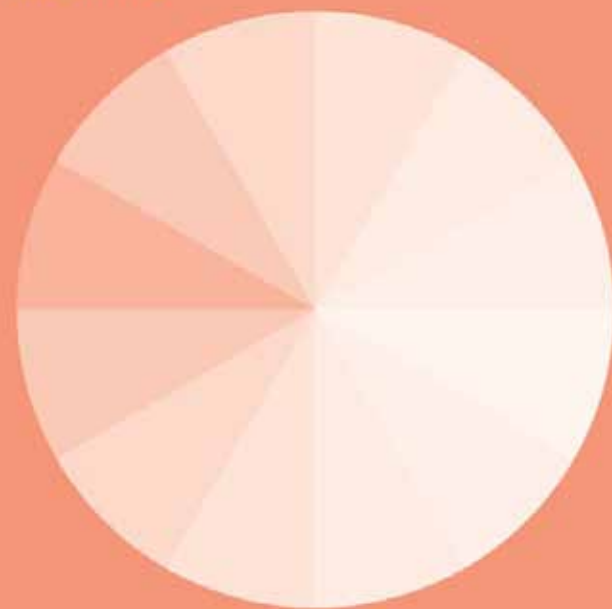
VÁŽNÍ ZÁJEMCI, VOLEJTE!
Vojta – ☎ 608 565 633
Honza – ☎ 604 320 807

Palikeras / děkujeme
A těšíme se na spolupráci!

KONCERT KE 30 LETŮM KAPELY

TOČKOLOTOČ

JAKO HOSTÉ VYSTOUPÍ
TERNE ČHAVE

04. 12. 2014 | 20:00 | PODNIK |

VSTUPNÉ 130/180 CZK — BUBENSKÁ 1, PRAHA 7 — FACEBOOK/PODNIK

